

4.3. Ukončené případy dočasné pracovní neschopnosti

Kromě statistiky nově hlášených případů dočasné pracovní neschopnosti zpracovávané ČSÚ, které byla věnována celá předchozí kapitola 4.2. jsou z evidence České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ) zpracovávány a publikovány také údaje o ukončených případech pracovní neschopnosti, které zpracovává a uveřejňuje ČSSZ, rovněž tyto statistiky zpracovává a sleduje Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky (ÚZIS ČR). Trendy vývoje těchto ukazatelů jsou konzistentní.

Rozdíly v počtech nově hlášených a ukončených případů dočasné pracovní neschopnosti mezi oběma zdroji jsou dány odlišnou metodikou sběru dat.

Z hlediska rozdílů od statistik nově hlášených případů dočasné neschopnosti, které zajišťuje a zpracovává ČSÚ, zaznamenává a zjišťuje ČSSZ i ÚZIS ČR dočasné pracovní neschopnosti z dat ČSSZ pouze pro **případy ukončené ve sledovaném roce**. Některé případy vzniklé na konci roku jsou tak v závislosti na délce jejich trvání evidovány až ve zpracování dat pracovní neschopnosti roku následujícího. ČSSZ i ÚZIS ČR, který vede Informační systém Pracovní neschopnost, nabízí ve svých statistikách třídění publikovaných dat spíše z pohledu pojištěnce než z pohledu zaměstnavatele, jak bylo dosud prezentováno a jak uvádí ČSÚ. Data ČSSZ a ÚZIS ČR umožňují srovnání zejména dle věku práce neschopných, podle délky trvání a dle skupin diagnóz.

Ukončené případy pracovní neschopnosti – zahrnují veškerá onemocnění a úrazy, které zapříčinily alespoň jednodenní pracovní neschopnost u nemocensky pojištěných osob ukončenou v daném roce. Nezahrnuje tedy onemocnění a úrazy, u nichž pracovní neschopnost přesahovala do dalšího roku, ani ty případy, kdy nebylo vystaveno „Rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti“.

Za prvních šest měsíců letošního roku evidovala Česká správa sociálního zabezpečení (ČSSZ) 1 013 791 ukončených případů dočasných pracovních neschopností, tzv. neschopenek, což je o 7,6 % více než za stejné období loňského roku.

Nejvíce případů ukončených tzv. neschopenek vykazoval stejně jako loni Středočeský kraj, následovaný hlavním městem Prahou a Moravskoslezským krajem. Lidé za leden až červen 2018 prostonali celkem 38 286 512 dnů, to je o 449 705 víc než za stejné období vloni. V počtu prostonaných dní vedl stejně jako v roce minulém Moravskoslezský kraj.

Průměrná délka trvání jednoho případu dočasné pracovní neschopnosti se meziročně zkrátila o více než 2 dny – z loňských 40,16 dne na letošních 37,77 dne. Nejkratší dobu opět stonali pojištěnci se sídlem zaměstnavatele v Praze (29,09 dne) následováni Středočeským krajem (33,79 dne).

Nejdéle na neschopence byli letos pojištěnci ve Zlínském kraji (v průměru 46,42 dne), dočasná pracovní neschopnost v Moravskoslezském kraji, který loni v délce dočasné pracovní neschopnosti vedl, trvala letos v průměru 45,34 dne.

Tab. 3.1 - Základní ukazatele dočasné pracovní neschopnosti (DPN) podle krajů za 1. pololetí 2018

Kraj ČR	Počet ukončených případů DPN	Počet kalendářních dnů	Průměrná délka trvání 1 případu DPN
ČR celkem	1 013 791	38 286 512	37,77
Hl. m. Praha	111 875	3 254 345	29,09
Středočeský kraj	117 069	3 955 304	33,79
Jihočeský kraj	65 657	2 587 580	39,41
Plzeňský kraj	65 104	2 270 065	34,87
Karlovarský kraj	27 701	961 749	34,72
Ústecký kraj	78 309	2 884 557	36,84
Liberecký kraj	48 555	1 700 498	35,02
Královéhradecký kraj	58 957	2 151 757	36,50
Pardubický kraj	52 876	1 988 717	37,61
Vysočina	51 417	2 093 170	40,71
Jihomoravský kraj	109 952	4 357 327	39,62
Olomoucký kraj	61 954	2 569 988	41,48
Zlínský kraj	54 223	2 517 079	46,42
Moravskoslezský kraj	110 142	4 994 376	45,34

Zdroj: ČSSZ

Z pohledu věkové struktury práce neschopných bylo v absolutním vyjádření v 1. pol. 2018 nejvíce případů dočasné pracovní neschopnosti ve věkové skupině 40 – 49 let (26 % podíl na počtu všech případů) a dále ve věkové skupině 50 – 59 let (23,5 % podíl ze všech případů). Naopak nejméně případů dočasné pracovní neschopnosti bylo ve věkové skupině do 20 let (1,4 % podíl ze všech případů) a ve věkové skupině 60 a více let (7 % podíl ze všech případů). Z hlediska pohlaví, práce neschopní muži převládali v počtu ukončených případů DPN nejvíce ve věkové skupině do 20 let a věkové skupině 20 – 29. Ve věkové skupině 30 – 39 a let byl podíl žen a mužů vyrovnán. Ženy v počtu ukončených případů DPN převládaly nad muži ve věkové skupině 40 – 49 let a ve věkové skupině 50 – 59, ve věkové skupině 60 a více let opět převažují muži.

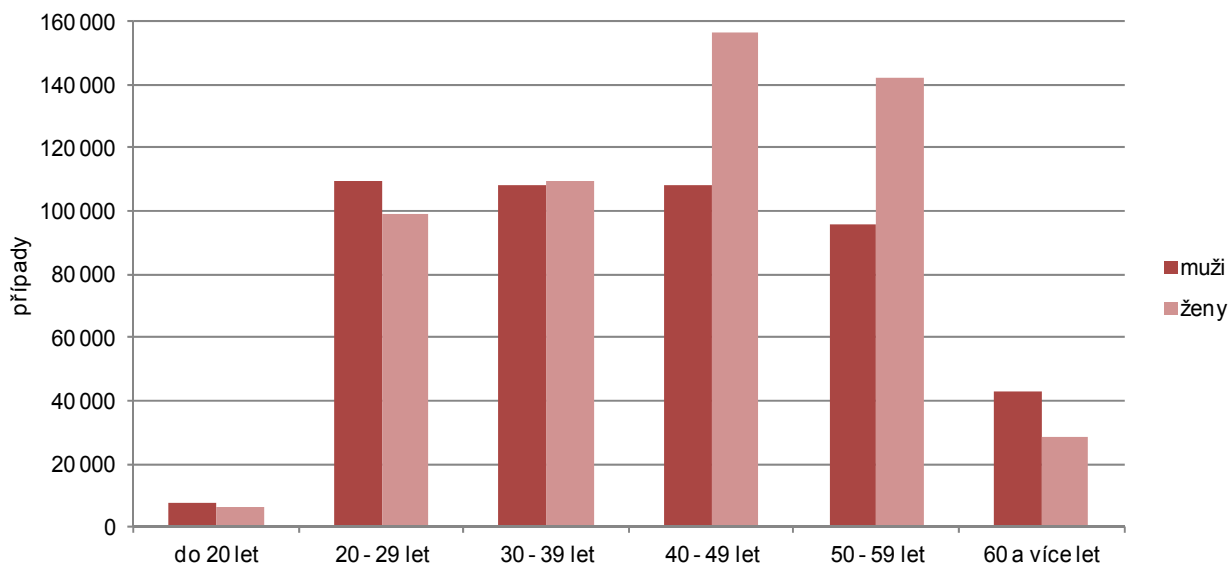
Tab. 3.2 – Ukončené případy dočasné pracovní neschopnosti, počet kalendářních dnů a průměrná délka trvání 1 případu dočasné pracovní neschopnosti podle věku a pohlaví za 1. pol. 2017 a 1. pol. 2018

Věková skupina	Počet ukončených případů DPN			Počet kalendářních dnů DPN			Průměrná délka trvání 1 ukončeného případu DPN ve dnech		
	celkem	z toho		celkem	z toho		celkem	z toho	
		muži	ženy		muži	ženy		muži	ženy
1. pol. 2018									
ČR celkem	1 013 791	471 646	542 145	38 286 512	17 174 798	21 111 714	37,77	36,41	38,94
do 20 let	13 920	7 666	6 254	238 179	116 304	121 875	17,11	15,17	19,49
20 - 29 let	208 523	109 478	99 045	5 301 341	2 248 714	3 052 627	25,42	20,54	30,82
30 - 39 let	217 612	107 974	109 638	7 084 676	3 001 481	4 083 195	32,56	27,80	37,24
40 - 49 let	264 690	108 418	156 272	10 079 974	4 126 899	5 953 075	38,08	38,06	38,09
50 - 59 let	237 787	95 456	142 331	11 463 279	4 874 494	6 588 785	48,21	51,07	46,29
60 a více let	71 259	42 654	28 605	4 119 063	2 806 906	1 312 157	57,80	65,81	45,87
1. pol. 2017									
ČR celkem	942 101	443 009	499 092	37 836 807	17 127 770	20 709 037	40,16	38,66	41,49
do 20 let	12 534	7 146	5 388	212 507	103 945	108 562	16,95	14,55	20,15
20 - 29 let	208 634	110 110	98 524	5 432 994	2 278 046	3 154 948	26,04	20,69	32,02
30 - 39 let	207 787	102 533	105 254	7 231 770	3 046 769	4 185 001	34,80	29,72	39,76
40 - 49 let	234 384	96 579	137 805	9 694 953	4 016 136	5 678 817	41,36	41,58	41,21
50 - 59 let	218 493	88 878	129 615	11 500 216	4 963 112	6 537 104	52,63	55,84	50,43
60 a více let	60 269	37 763	22 506	3 764 367	2 719 762	1 044 605	62,46	72,02	46,41

Zdroj: ČSSZ

Graf 3.1 – Ukončené případy pracovní neschopnosti podle věku a pohlaví v 1. pol. 2018

Zdroj: ČSSZ

Průměrná délka trvání jednoho případu pracovní neschopnosti průběžně roste s věkem (viz tab. 3.2), a to od 17,1 dne ve věkové skupině do 20 let až po 57,8 dne ve věkové skupině 60 a více let, což je dáno zejména poklesem krátkodobých případů pracovní neschopnosti pro nemoci dýchací soustavy a naopak nárůstem dlouhodobých případů pracovní neschopnosti pro nádorová onemocnění a nemoci oběhové soustavy se zvyšujícím se věkem. Rozložení počtu kalendářních dnů DPN podle věku a pohlaví je ovlivněno také věkovou hranicí pro odchod do důchodu, v nejstarší věkové skupině je větší podíl mužů než žen. V následující tab. 3.3 je uveden přehled ukončených případů dočasné pracovní neschopnosti podle délky jejího trvání. Nejvíce ukončených případů DPN je ve skupině 1 – 14 dnů a 15 – 21 dnů, nejméně ve skupině 366 a více dnů.

Tab. 3.3 – Ukončené případy dočasné pracovní neschopnosti za 1. pol. 2018 podle délky trvání a krajů ČR

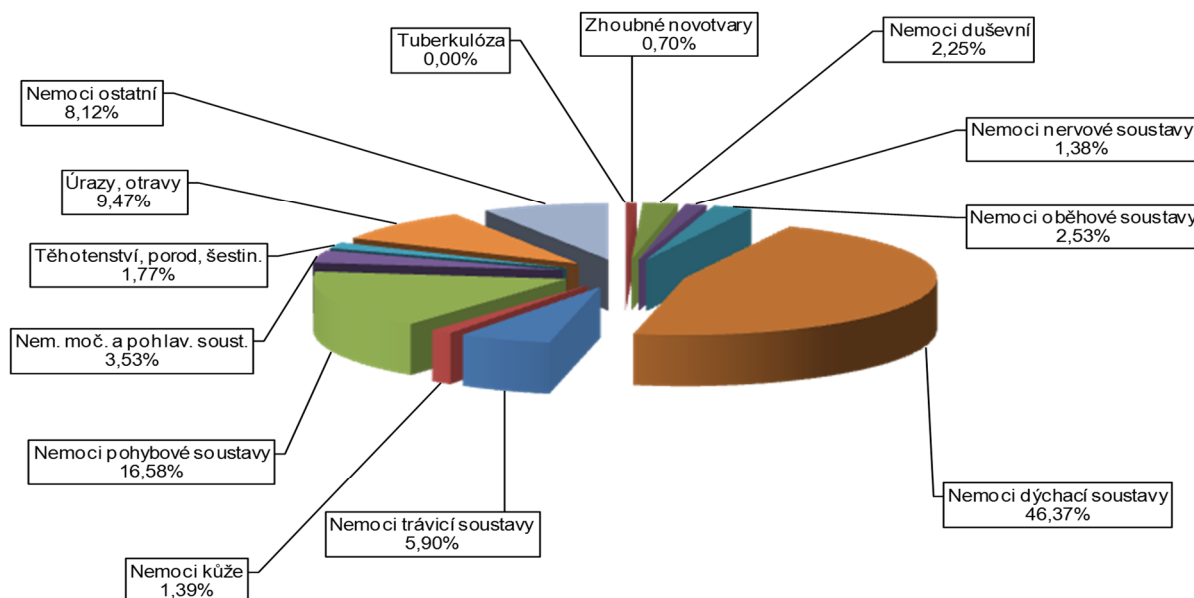
Trvání DPN	Česká republika	Hl. m. Praha	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
	(absolutní počty)													
Trvání DPN celkem	1 013 791	111 875	65 657	65 104	27 701	78 309	48 555	58 957	52 876	51 417	109 952	61 954	54 223	110 142
1 - 14 dnů	495 865	67 612	30 857	26 366	13 670	40 470	25 883	29 941	26 366	22 701	51 535	27 033	20 199	43 043
15 - 21 dnů	152 002	14 917	9 830	7 783	4 040	11 077	6 877	8 708	7 783	8 437	17 105	9 506	8 603	17 423
22 - 30 dnů	91 277	7 827	6 604	4 710	3 428	6 494	3 802	5 292	4 710	4 921	9 971	6 355	6 118	11 182
31 - 60 dnů	119 981	9 970	7 956	6 142	3 042	8 797	5 172	6 671	6 142	6 745	13 560	8 176	8 195	16 023
61 - 90 dnů	53 335	4 100	3 562	2 637	1 258	3 835	2 314	2 824	2 637	3 001	6 119	3 792	3 882	7 805
91 - 180 dnů	61 028	4 545	4 035	3 052	1 364	4 395	2 675	3 215	3 052	3 366	7 032	4 418	4 538	9 203
181 - 270 dnů	19 264	1 267	1 362	1 040	410	1 501	923	1 078	1 040	1 085	2 112	1 376	1 325	2 806
271 - 365 dnů	9 934	644	640	547	223	898	456	587	547	548	1 141	579	641	1 412
366 a více dnů	11 105	993	811	599	266	842	453	641	599	613	1 377	719	722	1 245
	(přepočet na 100 000 obyvatel)													
Trvání DPN celkem	9 583	8 737	10 278	11 251	9 335	9 534	11 019	10 704	10 226	10 103	9 327	9 773	9 290	9 104
1 - 14 dnů	4 687	5 280	4 831	5 848	4 607	4 927	5 874	5 436	5 099	4 460	4 372	4 264	3 461	3 558
15 - 21 dnů	1 437	1 165	1 539	1 724	1 361	1 349	1 561	1 581	1 505	1 658	1 451	1 500	1 474	1 440
22 - 30 dnů	863	611	1 034	910	1 155	791	863	961	911	967	846	1 002	1 048	924
31 - 60 dnů	1 134	779	1 245	1 237	1 025	1 071	1 174	1 211	1 188	1 325	1 150	1 290	1 404	1 324
61 - 90 dnů	504	320	558	529	424	467	525	513	510	590	519	598	665	645
91 - 180 dnů	577	355	632	593	460	535	607	584	590	661	597	697	777	761
181 - 270 dnů	182	99	213	204	138	183	209	196	201	213	179	217	227	232
271 - 365 dnů	94	50	100	96	75	109	103	107	106	108	97	91	110	117
366 a více dnů	105	78	127	110	90	103	103	116	116	120	117	113	124	103

Zdroj: ČSSZ

Z hlediska dočasné pracovní neschopnosti podle příčin (dle kapitol MKN-10), nejčastějším důvodem pracovní neschopnosti zůstávají nemoci dýchací soustavy, které v 1. pol. 2018 tvořily 46,4 % všech případů pracovní neschopnosti. Z více než milionu ukončených tzv. neschopenek zapříčinily nemoci dýchací soustavy 470 080 případů dočasné pracovní neschopnosti, od ledna do června 2017 tato onemocnění způsobila 396 157 případů dočasné pracovní neschopnosti. Z nemocí této skupiny jsou to zejména akutní infekce dýchacích cest, chřipka, chronické onemocnění dýchacích cest, jiné nemoci dýchacích cest. V celkovém objemu prostonaných dnů tvoří onemocnění dýchací soustavy pouze 18,8 % (7 209,4 tis. dnů) z celkového počtu, což znamená v průměru nejkratší dobu pracovní neschopnosti ze všech skupin diagnóz – 15,3 dne. Naopak 43 pacientů s Tuberkulózou strávilo na lůžku v průměru 207 dní. K nemocem s časově náročnou léčbou a tedy i dlouhou dobou trvání patří také onkologická onemocnění (zhruba 178 – loni 179 dnů) a cévní onemocnění mozku (zhruba 160 oproti loňským 163 dnům). Druhou nejčastější příčinou pracovní neschopnosti jsou nemoci pohybové soustavy, které v 1. pol. 2018 tvořily 16,6 % ze všech případů dočasné pracovní neschopnosti. Tyto nemoci se vyznačují poměrně dlouhou průměrnou délkou trvání jednoho případu – více než 2 kalendářní měsíce (66 dní). Na celkovém počtu prostonaných dnů se tato kategorie podílí téměř třetinou (11 093,4 tis. dnů, tj. 29 %), což je dlouhodobě nejvyšší podíl.

Graf 3.2 – Struktura ukončených případů dočasné pracovní neschopnosti podle skupin diagnóz (kapitol MKN-10) v 1. pol. 2018

Zdroj: ČSSZ

Průměrná délka trvání jednoho případu pracovní neschopnosti byla nejdelší u Tuberkulózy (207,1 dne), u zhoubných novotvarů byla v 1. pol. 2018 177,6 dne (u mužů 170,1 dne, zatímco u žen 184,5 dne). Další diagnózou, kde se projevuje dlouhodobá pracovní neschopnost, jsou dále cévní nemoci mozku (160,7 dne), ischemická choroba srdeční (128,2 dne), mezi další příčiny dlouhodobé pracovní neschopnosti patří těhotenství, porod, šestinedělí (103,2 dne), dlouhodobou pracovní neschopnost si vyžádaly i duševní nemoci (87,2 dnů), nemoci nervové soustavy (83,0 dne) a nemoci pohybové soustavy (66 dne).

Z pohledu pohlaví bývají v pracovní neschopnosti častěji ženy, v 1. pol. 2018 připadalo 542,1 tis. ukončených případů DPN na ženy a 471,6 tis. na muže. Dočasná pracovní neschopnost u žen také trvala v průměru o 2,5 dní déle než u mužů. Tento rozdíl mezi pohlavími trvá dlouhodobě a jeho příčinou jsou zejména nemoci spojené s těhotenstvím. Výraznější rozdíl mezi pohlavími se objevuje i u dalších diagnóz – výraznější počet případů u žen než u mužů je patrný u duševních poruch a poruch chování a u nemocí močové a pohlavní soustavy. Muži jsou naopak náchylnější na nemoci oběhové soustavy a mnohem častěji než ženy jsou práce neschopní pro poranění, otravy a jiné následky vnějších příčin. S věkem naopak roste podíl případů dočasné pracovní neschopnosti pro nemoci svalové a kosterní soustavy.

Tab. 3.4 – Ukončené případy pracovní neschopnosti podle skupin diagnóz a pohlaví v 1. pol. 2017 a 1. pol. 2018

	Počet ukončených případů DPN			Počet kalendářních dnů DPN			Průměrná délka trvání 1 ukončeného případu DPN ve dnech		
	celkem	z toho		celkem	z toho		celkem	z toho	
		muži	ženy		muži	ženy		muži	ženy
1. pololetí 2018									
ČR celkem	1 013 791	471 646	542 145	38 286 512	17 174 798	21 111 714	37,77	36,41	38,94
Tuberkulóza	43	31	12	8 904	7 312	1 592	207,07	235,87	132,67
Zhoubné novotvary	7 050	3 361	3 689	1 252 354	571 679	680 675	177,64	170,09	184,51
Nemoci duševní	22 828	8 248	14 580	1 991 290	686 278	1 305 012	87,23	83,21	89,51
Nemoci nervové soustavy	13 987	5 743	8 244	1 161 059	475 809	685 250	83,01	82,85	83,12
Nemoci oběhové soustavy	25 675	14 463	11 212	2 023 468	1 270 928	752 540	78,81	87,87	67,12
- hypertenze	7 237	4 089	3 148	409 892	229 235	180 657	56,64	56,06	57,39
- ischemická choroba srdeční	3 293	2 628	665	422 285	342 486	79 799	128,24	130,32	120,00
- cévní nemoci mozku	1 481	937	544	237 941	151 029	86 912	160,66	161,18	159,76
- jiné nemoci oběhové soustavy	13 662	6 808	6 854	953 218	548 091	405 127	69,77	80,51	59,11
Nemoci dýchací soustavy	470 080	212 770	257 310	7 209 432	3 187 532	4 021 900	15,34	14,98	15,63
- akutní infekce dýchacích cest	364 438	162 198	202 240	5 372 479	2 317 153	3 055 326	14,74	14,29	15,11
- chřipka	92 886	44 337	48 549	1 376 596	644 582	732 014	14,82	14,54	15,08
- chron. nemoci dolních dých. cest	6 536	2 962	3 574	295 457	134 712	160 745	45,20	45,48	44,98
- jiné nemoci dýchacích cest	6 217	3 271	2 946	164 860	91 054	73 806	26,52	27,84	25,05
Nemoci trávicí soustavy	59 863	32 520	27 343	1 838 419	1 016 246	822 173	30,71	31,25	30,07
Nemoci kůže	14 054	7 911	6 143	477 840	265 425	212 415	34,00	33,55	34,58
Nemoci pohybové soustavy	168 123	85 182	82 941	11 093 351	5 280 513	5 812 838	65,98	61,99	70,08
- nemoci páteře	109 377	55 079	54 298	6 756 842	3 169 665	3 587 177	61,78	57,55	66,06
- jiné nemoci pohybové soustavy	58 735	30 098	28 637	4 335 471	2 110 404	2 225 067	73,81	70,12	77,70
Nemoci moč. a pohl. soustavy	35 739	7 942	27 797	1 213 957	302 525	911 432	33,97	38,09	32,79
Těhotenství, porod, šestinedělí	17 989	x	17 989	1 855 945	x	1 855 945	103,17	x	103,17
Úrazy, otravy	95 990	60 530	35 460	5 035 145	3 114 944	1 920 201	52,45	51,46	54,15
Nemoci ostatní (výše neuvedené)	82 370	32 945	49 425	3 125 348	995 607	2 129 741	37,94	30,22	43,09
1. pololetí 2017									
ČR celkem	942 101	443 009	499 092	37 836 807	17 127 770	20 709 037	40,16	38,66	41,49
Tuberkulóza	63	41	22	14 160	9 228	4 932	224,76	225,07	224,18
Zhoubné novotvary	6 929	3 343	3 586	1 243 549	589 285	654 264	179,47	176,27	182,45
Nemoci duševní	22 648	8 011	14 637	1 959 143	629 711	1 329 432	86,50	78,61	90,83
Nemoci nervové soustavy	13 793	5 730	8 063	1 177 311	491 233	686 078	85,36	85,73	85,09
Nemoci oběhové soustavy	26 144	14 760	11 384	2 070 132	1 324 972	745 160	79,18	89,77	65,46
- hypertenze	7 438	4 135	3 303	414 731	240 989	173 742	55,76	58,28	52,60
- ischemická choroba srdeční	3 285	2 652	633	418 484	346 344	72 140	127,39	130,60	113,97
- cévní nemoci mozku	1 532	980	552	250 367	164 054	86 313	163,42	167,40	156,36
- jiné nemoci oběhové soustavy	13 889	6 993	6 896	986 550	573 585	412 965	71,03	82,02	59,88
Nemoci dýchací soustavy	396 157	180 830	215 327	6 272 189	2 792 116	3 480 073	15,83	15,44	16,16
- akutní infekce dýchacích cest	320 441	143 941	176 500	4 806 114	2 070 405	2 735 709	15,00	14,38	15,50
- chřipka	63 320	30 943	32 377	984 890	481 060	503 830	15,55	15,55	15,56
- chron. nemoci dolních dých. cest	6 492	2 835	3 657	304 546	141 565	162 981	46,91	49,93	44,57
- jiné nemoci dýchacích cest	5 904	3 111	2 793	176 639	99 086	77 553	29,92	31,85	27,77
Nemoci trávicí soustavy	62 999	34 352	28 647	1 890 335	1 048 369	841 966	30,01	30,52	29,39
Nemoci kůže	13 412	7 675	5 737	463 778	265 598	198 180	34,58	34,61	34,54
Nemoci pohybové soustavy	168 105	86 068	82 037	11 291 655	5 436 536	5 855 119	67,17	63,17	71,37
- nemoci páteře	110 989	56 590	54 399	6 994 077	3 313 088	3 680 989	63,02	58,55	67,67
- jiné nemoci pohybové soustavy	57 115	29 477	27 638	4 297 469	2 123 339	2 174 130	75,24	72,03	78,66
Nemoci moč. a pohl. soustavy	35 640	7 700	27 940	1 206 707	297 350	909 357	33,86	38,62	32,55
Těhotenství, porod, šestinedělí	18 631	x	18 631	1 962 640	x	1 962 640	105,34	x	105,34
Úrazy, otravy	98 302	62 395	35 907	5 219 213	3 257 756	1 961 457	53,09	52,21	54,63
Nemoci ostatní (výše neuvedené)	79 278	32 104	47 174	3 065 995	985 616	2 080 379	38,67	30,70	44,10

Zdroj: ČSSZ

Od ledna do konce června 2018 pověřeni zaměstnanci okresních správ sociálního zabezpečení (OSSZ) provedli přes 73 tisíc **kontrol dodržování režimu dočasně práceneschopných pojištěnců**. Na základě kontrol tak OSSZ udělily téměř 1 900 postihů, které znamenaly krácení či odnětí nemocenského.

Z údajů České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ) vyplývá, že nejvíce postihů bylo ve sledovaném období uděleno v Moravskoslezském kraji, a to 269, na „druhém“ místě byl Plzeňský kraj s 259 postihy. Dvoustovku postihů (203) překročil ještě Královéhradecký kraj. Naopak kraje s nejnižším počtem postihů byly Jihočeský a Vysočina (oba 38).

Cílem kontrol je, aby dočasná pracovní neschopnost a čerpání nemocenského nebylo zneužíváno. Jsou prováděny na základě tzv. plánu kontrol, který si podle aktuální situace sestavuje OSSZ. Obecně platí, že kontrola může být provedena kdykoliv. Existuje-li důvodné podezření, může být provedena i např. v pozdních hodinách. Může proběhnout i v prvních třech dnech dočasné pracovní neschopnosti, za které nenáleží žádná výplata (tzv. karenční doba).

Kontrolovat práce dočasně neschopného zaměstnance má právo i zaměstnavatel, a to v prvních 14 dnech dočasné pracovní neschopnosti, za které náleží náhrada mzdy vyplácená zaměstnavatelem. Pokud kontrola provedená zaměstnavatelem prokáže, že jejich zaměstnanec porušil režim dočasně práce neschopného pojištěnce, řídí se postih pracovní právními předpisy, tedy zákoníkem práce.

Dočasná pracovní neschopnost vyžaduje od stonajících plnění určitých povinností. Stonající na tzv. neschopence - dočasně práceneschopný pojištěnec - má povinnost dodržovat ošetřujícím lékařem stanovený režim. Má se zdržovat na platné adrese, kterou sdělil ošetřujícímu lékaři a která je zaznamenána v tzv. neschopence. Pokud ošetřující lékař povolí vycházky (může nejvýše v celkovém rozsahu maximálně 6 hodin denně, v rozmezí od 7 hodin do 19 hodin, v jednom či více intervalech), má pojištěnec povinnost dodržovat konkrétní lékařem stanovený časový úsek. Pro účely kontroly také platí pravidlo „poskytnutí nezbytné součinnosti“. V praxi to zejména znamená, že dočasně práceneschopný pojištěnec musí místo svého pobytu v době nemoci viditelně označit jmenovkou a zajistit funkční zvonek či přístup ke dveřím, aby jej kontrola mohla kontaktovat.

Průběh kontroly je následující. Při kontrole se pověřeni zaměstnanci OSSZ musejí prokázat průkazem kontrolora a do tzv. neschopenky zaznamenat údaje o kontrole. V případě, že dočasně práceneschopného pojištěnce nezastihnou na uvedené adrese nebo pojištěnec neposkytne nezbytnou součinnost, písemným oznámením ho vyzvou, aby kontaktoval příslušnou OSSZ. Následně jsou objektivně vyhodnoceny důvody nezastižení (nebo neposkytnutí součinnosti). Potvrdí-li se porušení režimu dočasně práceneschopného pojištěnce, zahájí OSSZ správní řízení. Jeho výsledkem může být rozhodnutí o krácení nebo odnětí nemocenského, tzv. postih. Záznam o kontrole při porušení režimu se zasílá dočasně práceneschopnému pojištěnci, ošetřujícímu lékaři a zaměstnavateli.

Tab. 3.5 – Kontrola dodržování režimu dočasné práce neschopných pojištěnců a počet udělených postihů v 1. pol. 2018

Kraj ČR	Počet provedených kontrol	Počet postihů
ČR celkem	73 086	1 875
Hl. m. Praha	3 370	70
Středočeský kraj	7 165	109
Jihočeský kraj	2 884	38
Plzeňský kraj	8 173	259
Karlovarský kraj	3 325	169
Ústecký kraj	5 349	144
Liberecký kraj	2 514	79
Královéhradecký kraj	5 995	203
Pardubický kraj	5 017	162
Vysočina	2 749	38
Jihomoravský kraj	7 902	135
Olomoucký kraj	5 981	117
Zlínský kraj	2 118	83
Moravskoslezský kraj	10 544	269

Zdroj: ČSSZ

S účinností od 1. července 2017 vydala náměstkyně pro řízení sekce sociálně pojistných systémů Ministerstva práce a sociálních věcí instrukci č. 9/2017 „**Standardy délky trvání dočasné pracovní neschopnosti u vybraných diagnóz dle MKN-10**“. Tato instrukce upravuje doporučené délky trvání jednoho případu dočasné pracovní neschopnosti u nejčastějších diagnóz (příčin dočasné pracovní neschopnosti) v případech obvyklých a v případech komplikovaných a měla by vést ke sjednocení pracovních postupů lékařů okresních správ sociálního zabezpečení při provádění kontroly správnosti posuzování zdravotního stavu a dočasné pracovní neschopnosti ošetřujícími lékaři pro účely nemocenského pojištění podle zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

Instrukce nastavuje jednotící pravidla pro posuzování délky trvání dočasné pracovní neschopnosti u vybraných diagnóz nemocí a pro provádění kontrol správnosti posuzování zdravotního stavu a dočasné pracovní neschopnosti lékaři okresních správ sociálního zabezpečení u případů, které se oproti stanoveným standardům budou odchylovat. Měla by přispět ke zvýšení kvality lékařské posudkové činnosti, dále k optimalizaci fungování systému nemocenského pojištění a k objektivizaci potřeb systému z hlediska provádění kontrol správnosti posuzování zdravotního stavu a dočasné pracovní neschopnosti ošetřujícími lékaři.

K jednotlivým diagnózám byla stanovena doporučení formou tzv. optimální délky trvání dočasné pracovní neschopnosti při obvyklém klinickém průběhu nemoci a tzv. maximální doporučené délky trvání dočasné pracovní neschopnosti pro případ možných komplikací. Doporučené standardy délky trvání jednoho případu dočasné pracovní neschopnosti v případech obvyklých a v případech komplikovaných jsou definovány ve dvou variantách s ohledem na dosavadní pojištěnou činnost dočasně práce neschopného - pro duševně pracující a pro fyzicky pracující.

Standardy délky trvání dočasné pracovní neschopnosti u vybraných diagnóz dle MKN-10“ k dispozici zde https://www.mpsv.cz/files/clanky/31151/Instrukce_-9_2017-Standardy_delek_DPN.pdf

